

ॐ तत्सत् परमात्मानं नमः

श्री आर्यनैतिक नाटक समाज

वडीलशाही

नाटकेनां प्रायत्नो तथा

क. म. प्रसिद्धि करनारः
शास्त्र नकुलप्रसिद्धि

भारत मुद्रा —

भारत मुद्रा श्री अंतर

संवत् १९८८

आवृत्ति ५ गी

५. सं. १९८८

अत २०००

वडीलशाही

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રચલિત

[ગુજરાતી સાહિત્યકેન્દ્ર વિભાગ]

ક્રમસંખ્યા

૨૨૬૨૬

વિષય ૦૪૦

અવધાન

૫૬૧૧ શાહી

ક્રમાંક

૮ - ૧૨ - ૬

॥ ॐ तत्सत् परमात्माने नमः ॥

श्री आर्यनैतिक नाटक सभा.

वहील शाली

नाटकनां गायना

तथा

दु'कसार

न्यायी छपायी प्रसिद्ध करनार ।

— भाषीक —

नकुभाष कापुभाष शाह.

लेखकः—परमानंद भण्डारकर त्रापणकर.

(सर्वे हक प्रकाशकने स्वाधीन छे.)

धीकांटा
भारतमुपन थीअर
आवृति ५ भी

संवत १९८६
ई. स. १९४०
प्रत २००१

किंमत ४ आना.

પાત્ર પરિચય.

પુરૂષ પાત્રો.

- સુર્ય કુમાર—શ્રીમંત જતાં સયોગેશી ચગદાયેલો એક આદર્શ પુરુષ.
શ્રીધર—સમય પ્રમાણે ચાલુ ચાલી રવાર્થ સાધનાર એક ખેલાડી.
રતનલાલ—...નાટ્યનિતો પાત્રનાર એક ...ક કોર્મંત.
કૃષ્ણુરુ, ... એક અતિપ્રહીત શ્રીમંત ! (વડીલશાહીના હિમાયતી).
અરવીંદ—તનો આદર્શ પુરુષ.
નિશાનાથ—એક શિક્ષાતવાદી શ્રીમંત.
મધુકર—લીલાનો પિત્રાઈ ભાઈ.
સુરેશ—સુર્ય કુમારનો પુત્ર.
નવલરામ—મીસ મધુરીના પ્રેમી, એક અભ્યુદયી.
જુગલદાસ—રસિકાના પ્રેમમાં દિવાના બનેલો એક પાલકબચ્ચ.
એ સિવાય રાધવ, સારજન્ટ, એવીંડ, સીપાઈઓ, પદાધિકારી,
મૃદચ્છો, ગાર, મહેતાદિ વિગેરે.

— સ્ત્રી પાત્રો —

- યશવંતી—સુર્ય કુમારની સરકારી બેન અરવીંદની પ્રેમમૂલિ
લીલા—નિશાનાથની સ્વચ્છંદી પુત્રી.
અરુણા—રતનલાલની પુત્રી.
હિરા રોહાણી—જુની રૂઢીના બંધનેને માનવામાં નિશાનાથની પત્નિ.
કૃષ્ણા—શ્રીધરની અભણ બેરી.
મધુરી—નવલરામનું પ્રેમપાત્ર.
રસિકા—જુગલદાસનું પ્રેમપાત્ર.
એ સિવાય સુનાંદા પદમા, સ્ત્રીઓ, અખાઓ, નાચનારીઓ વિગેરે.
સ્થળ—રાજનગર.
સમય—ચાલુ.

ૐ તત્સત પરમાત્માને નમઃ

વડીલ શાહી.

નાટકનો ટુંકસાર.

મંગળાચરાણ
શ્રીધર સ્તુતિ-અને-વસ્તુ સુચન.
અંક પહેલો

પ્રવેશ ૧ સો- સુર્યકુમારનું મકાન.

સુર્યકુમારની બેઠન યશવંતી સદામાં ખુવાર થયેલા પોતાના ભાઈની તેમજ કુટુંબની પરિસ્થિતી પર વિચાર કરી રહી છે. તેનો પ્રેમી અરવિંદ મંગલાંડથી પરીક્ષામાં પાસ થઈને આવ્યો છે એ ખબર આવવી, યશવંતીનું આ ખબર સાંભળી આનંદિત થવું. ત્યાં શ્રીધર નામના દલાલનું આવવું. યશવંતીને રતનલાલ ગ્રેઠ સાથે લગ્ન કરવા સમજાવે છે, યશવંતી એ વાતનો ઇન્કાર કરે છે, સુર્યકુમારનું આવવું, શ્રીધરને પ્રીટકાર નિશાળેથી ભૂખ્યા થયેલા પુત્ર સુરેશનું આવવું શ્રીમંતાઈના શિખરેથી ગરીબાઈમાં ગબડી પડેલા કુટુંબનો હૃદયભેદક ચિતાર

રતનલાલ શેઠનું બેલીફ સાથે આવવું પોતાના લેણા નીકળતા ત્રીસ હજાર રૂપીયાના બદલામાં ચશવંતીના હાથની માગણી કરવી. સુર્યકુમાર એ વાતનો ઇન્કાર કરે છે. રતનલાલ સુર્યકુમારને જેલમાં મોકલાવે છે.

(ટોલો)

પ્રવેશ ૨ જે શ્રીધરનું મકાન.

સુધરેલી હબના શ્રીધર અને તેની ગામડીયણ પત્નિ કણ્ણાનો ચહસંસાર, મીસ મધુરી અને તેના કોલેજ મીત્ર નવલરામનું આવવું. બુદ્ધિ પરીક્ષા માટે બન્નેનું ગણતણા ઉતરવું. શરત પુરી ન થાય ત્યાં સુધી નવલરામ સન્ય બોલવાનું કબુલ કરે છે. અને મધુરી બુદ્ધિ બોલવાનું કબુલ કરે છે. ને બન્નેનું બુદ્ધિ પરીક્ષાનું સુદ્ધ શ્રીધરના ઘરથી જ થઈ થાય છે. બન્ને શ્રીધરના મહેમાન બને છે ગામડીયણ પત્નિથી ડંટાળેલો શ્રીધર મધુરીને નવલરામની બંદન સમજી તેના પર આગ્રહ થાય છે, સાચુ ન બોલી શકવાથી મધુરી મુંઝાય છે ને નવલરામને હર્ષ થાય છે.

પ્રવેશ ૩ જે કૃષ્ણમણી શેઠનો મણ્ડાલય.

પોતાનો પુત્ર અરવિંદ પરીક્ષામાં પાસ થયો હોવાથી કૃષ્ણમણી શેઠે શેઠેરના ગૃહસ્થાને પાર્ટી આપેલ છે. નિશાનાથ જે. પી. નું આવવું. પોતાની પુત્રી લીલા સાથે અરવિંદનું વેવીચાળ કરવાની કૃષ્ણમણી શેઠ પામે

માગણી કરે છે, કૃષ્ણમણી કબુલ થાય છે, વેવીશાળ ગમ્મી થવું. યશવંતીનેજ આફનાર અરવિંદના વિરોધ ! કૃષ્ણમણીના ક્રોધ ! બીજી તરફથી યશવંતીનું આવવું. અરવિંદની કાચાર કાલત. અરવિંદનું વેવીશાળ થવું. સાંભળી યશવંતીને થતો આઘાત, પોતાનું છુટાતું ધન પાછું આપના કૃષ્ણમણીને વિનંતિ તેના જવાબમાં કૃષ્ણમણી શેઠ યશવંતીને ઘટકા મારી પોતાના મંદાનની ગહાર કાંદે છે.

— રૂબ્સો —

પ્રવેશ ૪ શા નિશાનાથ જે. પી. ના બગીચા.

નિશાનાથ જે. પી. ની પુત્રા લીલાનું વેવીશાળ અરવિંદનાથે થવું તેની ખુશામમાં સખી વૃંદ લીલાને સુખારકબાદી આપી જાય છે, લીલા પોતાના ભુતકાળના અપવિત્ર જીવન પર વિચાર કરે છે. નિશાનાથની પત્નિ હીરા શેઠાણી અંન દલાલ શ્રીધરનું આવવું પોતે કરેલી મંદનતના બદલામાં શ્રીધર શેઠાણી પાસેથી હીરાનો હાર પડાવે છે, નિશાનાથનું આવવું હીરા શેઠાણી લીલાના લગ્ન જલદી પતાવી નાખવા નિશાનાથને સમજાવે છે.

પ્રવેશ ૫ માં કૃષ્ણમણી શેઠનું દિવાનખાતું

લગ્નવ્રથીથી જોડાઈ ગયેલા અરવિંદ અંન લીલા પ્રથમ મીલનેજ લીલા અરવિંદ આગળ પોતાનું પાપ પ્રગટ કરે છે. યશવંતીના પ્રેમનો વિશ્વાસઘાત કરનાર અરવિંદ આ

હકીકત સાંભળી આઘાત અનુભવે છે. લીલાને તેના આહ-
નાર યુવક સાથે લગ્ન કરવા સમજતવે છે. પરંતુ લીલાને
અવળે માર્ગે દોરવનાર તેના પીત્રાર્થ ભાર્ય મધુકરજ છે. એ
જાણી અરવિંદ વધુ મુંઝાય છે. અરવિંદના સ સારની અને
હૃદયની વીચીત્ર હાલત વડીલોએ કરેલા લગ્ન પર કડ્ડણ દ્રષ્ટિવાન
પ્રવેશ ૬ ડા શ્રીધરનું મકાન.

મધુરી પાછળ દિવાના બનેલ શ્રીધરની વધતી જતી
વાઈડાઈ જુદું જોલવા બંધાયેલ મધુરી વધુ ફસાતી જાય છે.
તે સત્ય જોલવા બંધાયેલ નવલરામ પોતાનો માર્ગ વધુ
સરળ કરતો જાય છે આ બધુ ધાંધલ જોઈ શ્રીધરની પત્નિ
કૃષ્ણાને થતો બગાપો. જુગલદાસ નામના યુવકને આહતી
શ્રીધરની બહેન રમીકા અને નવલરામનો મેળાપ, મધુરીનું
ચીડાવું,

પ્રવેશ ૭ મા નિશાનાથ જે. પી. ના બંગલો.

નિશાનાથને ત્યાં અરવિંદનું લીલા સાથે આવવું
નિશાનાથને સત્ય હકીકત જાહેર કરવી, હીરા શેઠાણીએ
અત્યાર સુધી છુપાવેલો લીલાનો ભુતકાળ જાણી નિશાનાથને
થતો આઘાત; પોતાની પુત્રીનું જીવન બગાડનાર મધુકરને
ઘરમાંથી હાંકી કાઢવો સમાજના બંધનોથી બંધાયેલો
નિશાનાથ પોતાની પુત્રીનો પણ તીરસ્કાર કરે છે, પતીત
થયેલી લીલાનો સ્વીકાર કરી તેને સંઘરવા અરવિંદ તૈયાર
થાય છે,

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ જો શેઠ રતનલાલનો મહાલય.

પાંચ પાંચ વાર પગથી ચુંકેલા છતાં સુરાને ચુંકરીના
રાનાગમ સેવી રહેલા શેઠ રતનલાલ, અભ્યાસ પુરો કરીને
ધર આવેલી તેની પુત્રી અરણુનું આવવું ! પિતાને પુત્રીનો
નદા હેશ ત્યાં અરવિંદના પ્રેમમાં નિરાશ થયેલી યશવંતી
તું આવવું, પાતાના ભાઈને જેલમાંથી છોડાવવા માટે યશ-
વંતી રતનલાલને પરણવા તૈયાર થાય છે, રતનલાલનો હર્ષ
સુર્યકુમારની મુક્તિ, રતનલાલ અને યશવંતીનો હસ્તમેળાપ
સુર્યકુમારનું અવવું ! યશવંતીના વૃદ્ધ માથે થયેલાં લગ્ન
જોઈ ઉશ્કેરાવું પાતાની નિર્દોષ ગંડેનનું ગળીદાન લેનાર
રતનલાલ જેવા સમાજદ્રોહીઓ પર સુર્યકુમાર વર લેવાનો
નિશ્ચય જાહેર કરે છે, ગભરાયેલા રતનલાલ પોલીસની મદદ
માગે છે, ત્યાં અરણુ આવી સુર્યકુમારનો ગચાવ કરે છે,
સુર્યકુમાર અને અરણુનું દ્રષ્ટિમીલન.

ટૂંકાવો.

પ્રવેશ ૨ જો રસ્તો.

કોલેજ લાઇફમાં રસીકાના પ્રેમમાં દિવાના બનેલા
જુગલદાસ નામના કોલેજીયનનું નીકળવું. નવલરામ અને
મધુસૂનો જુગલદાસને મેળાપ થાય છે. એ બન્ને મારફત,

તેને થતો રસીકાનો મેળાપ મધુરી અને નવલરામ બન્ને પ્રેમી-
ઓને રહાય કરવા તૈયાર થાય છે નવલરામ જુગલદાસને
પોતાના ભાઈ તરીકે ઓળખાવી શ્રીધરના ઘરમાં પ્રવેશ કરાવે છે.

પ્રવેશ ૩ જો રતનલાલ શેઠનો મહાલય

વૃદ્ધ રતનલાલને લગ્ન પછી સતાવી રહેલ યશવંતીને
મળવા અરવિંદનું આવવું યશવંતીના વચન સાંભળી
અરવિંદ પોતે કરેલી ભુલની સજા લોગવવા તૈયાર થાય છે.
ત્યાં રતનલાલનું આવવું, બન્નેને એકલા જોઈ જોડેમાવું.
યશવંતી રતનલાલને વધુ હેરાન કરે છે ને ચુકિતથી રતન-
લાલના સ્વપ્નેજ પોતાના પવિત્ર રહેલા હૃવનની કથા
અરવિંદને સંભળાવે છે, યશવંતી અરવિંદને પોતે કરેલા
લગ્નનો અર્થ સમજાવી વિદાય કરે છે. આ હૃતાહથી
ચીડાયેલો રતનલાલ યશવંતીને આબુક મારવા જાય છે ત્યાં
સમાજ સામે બહારવટીયો બનેલો સુર્યકુમાર આવી તેને
તોમ કરતાં અટકાવે છે,

(ટૂંકા)

પ્રવેશ ૪ થો જાહેર બગીચો.

સમાજના શ્રીમંતોને લુટી રહેલો લુટારો સુર્યકુમાર
કૃષ્ણમણીની શેઠના રૂપીયા દશ હજાર લુટી ગયો છે તેના શોધમાં
કૃષ્ણમણીનું આવવું, વેશ બદલી સુર્યકુમાર કૃષ્ણમણીને કેઠ
કરે છે પોતાના છુપા રહેઠાણ પર મોકલી આપે છે.

રતનલાલ શેઠને ત્યાં નોકર રહેલો મધુકર તેનીજ પાંચમી વારની પત્નિને લઈને ભાગી નીકળ્યો છે તે આ રસ્તે થઈને નીકળે છે, સુર્યકુમાર ગન્નેને કુળજમાં લે છે, પિતાનો પત્તો મેળવવા પોલીસ પાર્ટી સાથે અરવિંદનું આવવું, બીજી તરફથી અરુણ અને રતનલાલનું આવવું, અનેક ફરીયાદોના નોંધ લઈ પોલીસ ઓફીસર અને અરવિંદ પોલીસ પાર્ટી સાથે લુટારાની પાછળ રવાના થાય છે, બીજી બાજુ સુર્યકુમાર તરફ આકર્ષાએલી અરુણા પિતાનો આશ્રય તજી જાય છે.

પ્રવેશ ૫ માં શ્રીધરનું મકાન.

નવલરામના ભાઈ તરીકે શ્રીધરના મકાનમાં ઘુસેલો જુગલદાસ રસિકાને ભગાડી લઈ જાય છે. નવલરાજ અને મધુરી પણ ચોરી કરી પલાયન થાય છે શ્રીધર તેમની પાછળ પડે છે.

પ્રવેશ ૬ માં રતનલાલનો મહાલય

લગ્ન પછી ચાર મહીના વીતી ગયા છતાં યશવંતીના હૃદયને કે શરીરને સ્પર્શ ન શકેલો રતનલાલ યશવંતીને આજે પરાણે પોતાની બનાવવા તત્ત્યાર થાય છે. હજાર ઉપર શ્રદ્ધા રાખી પોતે કચેલા નિશ્ચય મુજબ યશવંતી રતનલાલનો હૃદય પલંટા કરાવવા તૈયાર થાય છે યશવંતીની વિનંતી; અને સમજાવટ સામે રતનલાલ તેના પર બળાત્કાર કરવા ધસે છે. એક પુત્રી પિતાને જે પ્રેમથી ભેટે તે પ્રેમથી ભેટવા યશવંતી પણ આગળ વધે છે પણ સત્ય સામે અસત્યની હાર થાય છે, પુન્યના

પ્રકાશમાં પાંપ સળગી જાય અથવા કાળાંને કાળા રહેલી પાંપ ત્રિગા
સ્પર્શ થતાંજ રતનલાલનો હૃદય પડેલાં જાય છે. તેને પુત્રી તરીકે
સ્વીકાર કરી તેના ચરણમાં ઝૂકી પડે છે તેજ વખતે અંગેનાની
રક્ષા માટે આવેલા સમાજ શત્રુ સુર્યકુમાર તાખલ જાય છે. તેનું
પગલે પગલું સુધી રહેલી પોલીસ પણ તેની પાછળજ આવે છે.
સાચા રાહ પર આવેલા રતનલાલ સુર્યકુમારનો મનમાં મનમાં
આધીન થાય છે. સુર્યકુમારનું અદ્યત્ત થયું.

(રંગમંચ)

અંક ત્રીજો.

?

?

?

શાંતિ !

શાંતિ !

શાંતિ !

સ મા પ્ત.

વડીલ શાહી.

નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

સુત્રધાર—

૧

વંદુ પદ પ્રણવાકાર દયા સિન્ધુ દિનદયાળ,

તરણી તરે વિશ્વપાલ સુખકર રમણુતવ,

દુઃખ હરણુ તારક કૃપાલ,

તું ગણનાથ કરે શુભ પ્રથમનામ સુખધામ.

કષ્ટ કાપે તું તમામ ગર્વગંજન દુઃખભંજન.

અવસિન્ધું તારનાર.....વંદુ

બાળાઓ—

૨

વડીલ શાહીનાં કડવાં બંધન આજ ન ચાહે કાઈ,

કનક પાત્રમાં વિષડાં પીરસો આજ ન ચાહે કાઈ,

ચાહે છે દુઃખનો નાશ યુવકને મન સુખની અભિલાષ

જુનામાં શો વિશ્વાસ રચાતા સંસ્કૃતિના ઇતિહાસ

આપ તણે કુવે જુડવાનું આજ ન ચાહે કાઈ.

ખાંધ્યા નહિં ખંધાય, એ જુના સુત્રો સદતાં જાય
દેશ કાળ બદલાય, સમાજે નવસા સરજન થાય.
સોમાણુ તેલે આ અંધારાં આજ ન ચાહે કાદ.

યશવતી—

૩

લક્ષ્મી કોની કાયમ રહી છે પળમાં આવીને વહી ગઈ છે.
સાગરમાં એ જન્મી તેથી ખારાશ બંધ પ્રસરી રહી છે.
માનવ એનો કાં મોહ ધરે જાગે ત્યારે નહીં ખબર પડે.
મહેલોમાં વસનારા જનને જીવનખર આંસુ દઈ ગયું છે.
વિષણુ ચરણે સ્થીર ના બેસે તો જન પાસે ક્યાંથી રહેશે.
કોઈની થઈ ના કે થાવાની અનુભવ સહુને આપી રહી છે.
લક્ષ્મી કોની.....

કબીલા—

૪

અમે હૈયાની વાત કોને કહીએ મુંઝાઈને રહીએ,
કહીએ તો કોને કહીએ.
એક જીવનમાં લાખ દર્દ હોયે મુંઝાઈને રહીએ,
કહીએ તો કોને કહીએ.
પહેલાં કંઈતા કે તું આંખોનું નુર છે,
પ્રીતમનું દિલ હવે મારાથી દુર છે.
ધરને છોડીને ક્યાં જઈએ મુંઝાઈને રહીએ
કહીએ તો કોને કહીએ....અમે

શ્રીધર—

૫

પૂછીજે જગતના જરદારોને પૈસા કેમ કમાયા
 શેર અને સદાચો ખેલી વ્યાજ વટાવ વટાવ્યા,
 પાતાને હસવાને માટે, હસતાં કેક રડાવ્યાં—પૂછીજે
 માઝ્ય રૂપી વર્ષા વરસી ત્યાં કણુ ભર સૌ છલકાયાં,
 નદી અને નદાળાંચો આખર સાગરમાં સોપાયાં,
 મોટાચો જીવે નાનાથી રચી પ્રભુએ માયા—પૂછીજે

નૃતિકાચો—

૬

પર ધરમાં ફરતે: ફરે નટ ખટ નદ કિશોર
 મન મટકીને લઈ જતો મહી માખણનો ચોર
 સખી જે મટકી ચોરી જાય માખણ ચોર કનૈયો
 મહીડા ધાનાં ચોરી ખાય માખણ ચોર કનૈયો
 વૃંદાવન વાટે વાટે ફરતી કાનુડા માટે
 બાંધુ પણ જગથી મટી જાય માખણ ચોર કનૈયો
 માનું છું પાડ તમારો યશોદાજી એને વારો
 નગણો છે નંદ દુસારો કાળો પણ કામણગારો
 દેવાં એ દુખડાં દેતો જાય માખણ ચોર કનૈયો.... સખી!

લીલા સખીઓ—

૭

પ્રેમી જનની છાની વાતો પ્રેમી જાણે કાઈ થું જાણે,
તરસ્યા પ્રેમીન પ્રેમ કથા ચાતક જાણે કાઈ થું જાણે.
ચિત્તવ્રી ચિત્તચોર સદાય હસે પણ ચંદ્ર ગગનમાં દુર વસે,
એ પ્રેમી ચક્રાર તણા ભાવો કાઈ થું જાણે પ્રેમી
અધરે અધરે હાંખી જાતો એ મધુકર કમળે બંધાતો,
ભોળા મનડાની પ્રેમવ્યથા નવ તું જાણે નવ તું જાણે
ધાયલ જાણે.... પ્રેમી જનની છાની વાતો

સખી—

૮

ભણ્યા પુસ્તક પણ ભેદ ના ભણાયા પ્રેમ જ્ઞાન કેવાં હશે ?
થતી તૃપ્તિ કે તરસના છીપાય પ્રેમ પાન કેવાં હશે ?
ગાળે છે મેહુલો ને નાચે છે મોરલો

ઢળી ઢેલડી ત્યાં લળી લળી જાય પ્રેમ તાન એવાં હશે ?

પારથી આવીને બીનને બબલે

ભોળી હરણી ત્યાં બાણથી વિંધાય, પ્રેમ ધ્યાન એવાં હશે ?

રસિકા નવલરામ—

૯

માન ભયા મહેમાન કંઠને મનડું કયાં જઈ ઠરશે

નમને દેવી પત્નિ ગમશે

ધાળી બગીચાં કે ગુણવાળી કાળી ઘાંચા ગમશે
તમને કેવી પત્નિ ગમશે

રૂપ શોધતાં ગુણ ન મળશે ગુણ શોધતાં રૂપ ન મળશે
વધુ ભણેલી તમને છોડી પુસ્તક લઈને ભમશે
તમને કેવી પત્નિ ગમશે

સરકારને કે સુધરેલી હોય આંખડી અમી ભરેલી
પ્રેમપૂજારી બની અમારી પાછળ ઘેલી ફરશે
અમને એવી પત્નિ ગમશે

અંક ૨ જો.

વારાંગનાથ્યા—

૧૦

રચનગઈ દીવચયન નહિં

મય અખલા કમજોર

બીનતી મોરી માનલે

ચતુરા ચિત્ત કે ચોર

છોટાજી સૈયાં મોરી બારી ઉમ્મરીયાં

બારી ઉમ્મર લગ જાય ન નજરીયાં

બીરહાત્રી મોરી કાહે કારી કટારીયાં (૨) છોટાજી

માનુના બલ્લમા તોરી જદુ ભરી બત્તીયાં
જયરા લુભાવે નોરી ધરકત છત્તીયાં
આવો સોહાવો મોરી સુની સેજરીયાં (૨)
છોડોજ સૈયા

પ્રભૂને પૂજનારાઓ પ્રભૂતા પેખશો ક્યારે ?
ગરીબમાં હું વસેલો છું મહને ત્યાં દેખશો ક્યારે ?
મહને પુખ્તો ચડાવો છો મુગટ વાગા ધરાવો છો
ગરીબમાં હુંજ છું, મહારા શરીરને ઢાંકશો ક્યારે ?
હુલી મારી પ્રતિમા ત્યાં મીઠા પકવાન લાવો છો
ગરીબમાં હું ભુખે વલખું મહને ખવડાવવો ક્યારે ?
પતિતને હું કરું પાવન પછી અભલાવઝો શાના
સહુ-જનમાં હરીજન હું, મને અપનાવશો ક્યારે ?

જુગલદાસ-

ભુલવા મહને કહો છો, સ્મરણો ભુલાય ક્યાંથી ?
દાઈ પ્રેમીજનને પુછો પ્રેમી ભુલાય ક્યાંથી ?
સુણી મધુર બંસી, ઘેલી બનીને આવે.
એ કૃષ્ણના રદયથી, રાધા ભુલાય ક્યાંથી ? ભુલવા
મજનુની આંખડીમાં કીકી બનીને બેઠી
હિલથી કે દ્રષ્ટિએથી લયલા ભુલાય ક્યાંથી ? ભુલવા

જુગતદાસ રસિકા- ૧૩

મહને કહેશો બાંધ્યા પછી ન તુટે એ પ્રેમ તાર કેવા હશે ?
કાઈ છોડે તો છોડતાં ન છુટે એ પ્રેમ તાર કેવા હશે ? મહને

ભાવના ભરેલા એ ભાવેને જાણે

ધાયસ જે હોય એજ ધાવો પિછાણે

પ્રેમ નોતી એ ફોડતાં ન ફુટે એ પ્રેમતાર કેવા હશે ? મહને

હૈયાં વિંધાયા છે પ્રેમતણા બાણે

કાંતો હું આયુ' ને કાંતો તું જાણે

પ્રેમ અમૃત પાતા પીતાં ન ખુટે એ પ્રેમ તાર કેવા હશે મહને ?

યશવંતી- ૧૪

જગતમાં જીવનારાઓ, સહન કરતાં શીખી લેજો

હસીને ભાર સંકટનો વહન કરતાં શીખી લેજો

જીરવજો ઝેર દુનીયાનાં, બીજને આપજો અમૃત

કદિ દોષ શીશ કાપે તો નમન કરતાં શીખી લેજો

નથી સુખમાં કદિ તૃપ્તિ, નથી દુઃખ કદિ શાન્તિ

અહિં સુખ દુઃખમાં સરખું જીવન જીવતાં શીખી લેજો

યશવંતી-

૧૫

સારસને પાંખો છતાં ઉડી અલગ નવ થાય
 વસમાં બંધન પ્રેમનાં ટાળ્યા કેમ ટળાય.
 સમજે મનમાં સદુ સંસાર પ્રીતિ બંધન છે વસમાં
 કાયા ગુંથ્યા એના તાર તેણે બંધન છે વસમાં
 બળવામાં થું મજ પરવાના જાણતા
 જયોતે બનતા એકાકાર, પ્રતિબંધન છે વસમાં
 સ્નેહ બંધન બાંધ્યા સંસારે એ બંધન ભવ પાર ઉતારે
 આધીન સરજનહાર પ્રીતિ બંધન છે વસમાં

રસિકા જુગલદાસ- ૧૬

બન્ને પ્રેમ તણાં પંખીડાં પાંખો ફફડાવી ઉડ્યાં
 કહેશે હૈયાં પ્રેમે પુડ્યાં.....ઉડ્યાં ઉડ્યાં
 એનાં નયને ભાવો જાગ્યાં, એના હિલમાં ખંજર વાગ્યાં
 આખર સ્નેહી જનને ત્યાગ્યાં.....ઉડ્યાં ઉડ્યાં
 કહેશે મને એ પ્રેમમાં પુખ્તો હશે કંટક હશે,
 અશ્રુ હશે, મસ્તી હશે, જીવન હશે, મૃત્યુ હશે.
 ધાવો નથી લાગેલ એ, ના દર્દને જાણી શકે
 પ્રેમમાં થું થું હશે, એ પ્રેમીઓ જાણી શકે
 છાનાં છાનાં જદું જોયાં; ત્યારે મનના કાચુ ખોયા
 પ્રીતિ મારગડામાં મોહ્યા.....ઉડ્યાં ઉડ્યાં

અંક ૩ જો.

સમાજ સેવીકાઓ- ૧૭

આત્મભાગે અવનીમાં સુત્ર સ્થાપો સેવા સમાનતાનાં
સ્વાર્થ ત્યાગે જીવનમાં મુલ્ય માપો સેવા સમાનતાનાં
સુણ્યા નથી સુણાતા આ ગરીબના વિલાપો;
જુએ હોં છે ભડકા તો કષ્ટ કૈંક કાપો.....આત્મ
આ વિશ્વ છે વ્યાપી હિંસા ને પ્રતિ હિંસા,
હાનુનારથી હાનુજો પણ પાળજો અહિંસા
આદર્શ મંત્ર આપો સેવા સમાનતાનાં.....આત્મ

યશવંતી, અરવિંદ- ૧૮

હું રામ બનું તારો કે કૃષ્ણ બની જાઉં,
કરમાં કમાન ધાડું કે બંસરી બજાવું....હું રામ
(મહારે એક વાધો છે....થું)

જો રામ બનો છો તો વનવાસ પડે જાવું,
મહારા બનો કનૈયા રાધા બની રીઝાવું....હું રામ
(કૃષ્ણ બનું એ તારા લાભની વાત નથી, કારણકે)
જો કૃષ્ણ બનું છું તો મહારે હજાર ગોપી
તો રામ બનું તારો હું પત્નિવ્રત દીપાવું....હું રામ

(ના ના તમે તો કનૈયાજ બનો)

(કૃષ્ણ થઇશ તો વિયોગતો વેઠવો પડશે, ક્યારે)

હું ધર્મ યુદ્ધ ક્ષેત્ર થઈ સારથી સીધાતું.

(જવ જવ....કેમ !)

તે દિન કૃષ્ણ જીમે ગીતા બનીને આવું....હું રામ

૧૯

નવલરામ, મધુરી, શ્રીધર, કૃષ્ણા, જુગલ, રસિકા -

સાચાને આંચ ન આવે, સંદેશ અમારો કહેજે,

(સરસ ના કેમ કહેવાય)

સાચું તે તો સોનું છે, ને કથીર જુઠાણું હોય

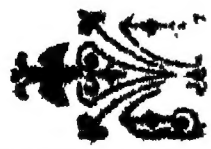
સોનાને સૌ સંઘરશે, પણ કથીર ન ચાહે કોઈ

કા આવે શબ્દોમાંતો, અનુભવ કરીને જોજે....સાચાને

સાચાને ભગવાન ઉગારે, દુખતી નૌકા પગમાં નારે,

સત્ય રચ્યું છે સરજનહારે, હસી હસી પહોંચાય કિનારે.

શાણા સમજ લેજે.....સાચાને

સમાપ્ત.

આ ચોપડી જૈન એડવોકેટ પ્રી. પ્રેસમાં વાડીવાલ આપુલાલ શાહે

જાપી. કે. ધીકાંટારોડ જેશીંગભાઈની વાડી, અમદાવાદ.

ઝવેરી ચંદુલાલ એલ.

ગોખાણી. એન્ડ કું.

અનુસર 11 ઉત્તમ કારીગીરીવાળા
સાંઘી ચાંદી તેમજ ઝવેરાતના
દાગાનાને સ્ટોક તૈયાર છે.

: તેમજ :

ઓનડર આપવાથી વાયદાસર તૈયાર કરી
આપવામાં આવે છે.

એક વખત વિઝાંટ લઈ ખાત્રી કરવા
વિનંતી છે.

૩ શેખમેમણ સ્ટ્રીટ, નં ૧૬૯-૭૧, મુંબઈ
તારનું સરનામું:--“Hemvanti”

રેલીફિન નં. ૨૦૬૯૬.

